

انسان ملکوتی

سلسله دروس مبانی عقلانی و حیانی (۱۳)

حیدر ضیایی

www.ketab.ir

سرشناسه: ضیایی، حیدر، ۱۳۳۱؛ عنوان و نام پدیدآور: انسان ملکوتی؛ سلسه دروس میانی
عقلانی و حیانی (۱۳)/حیدر ضیایی؛ تحقیق و نگارش: محمدرضا حیدری نقدعلی؛
مشخصات نشر: قم: وصال آوای توحید ۱۳۹۹؛ مشخصات ظاهری: ۱۸۶ ص؛ شابک
دوره: ۶-۷۴-۷۰۸۸-۹۷۸-۶۰۰؛ شابک: ۳-۸-۹۴۲۲۰-۶۲۲-۹۷۸؛ وضعیت فهرست
نویسی: فیفا؛ موضوع: معرفت‌شناسی، فلسفه اسلامی؛ رده بندی کنگره: BD۶۱۲؛ رده
بندی دیویی: ۱۱۶؛ شماره کتابشناسی ملی: ۶۱۱۸۴۴

انسان ملکوتی

مؤلف: حیدر ضیایی

تحقیق و نگارش: محمدرضا حیدری نقد علی

ناشر: وصال آوای توحید

نوبت و سال چاپ: اول، ۱۳۹۹

تیراژ: ۱۰۰۰ نسخه

شابک دوره: ۶-۷۴-۷۰۸۸-۹۷۸-۶۰۰

شابک: ۳-۸-۹۴۲۲۰-۶۲۲-۹۷۸

دفتر مرکزی: قم مقدس، تلفن: ۰۹۰۲۵۷۸۱۳۲۳

سامانه آموزش مجازی دوره:

lms.avayetowheed.ir

فروشگاه محصولات فرهنگی آوای توحید:

shop.avayetowheed.ir

کلیه حقوق برای مؤسسه آوای توحید محفوظ است.

۷۹۹/۳

فهرست مطالب

مقدمه

مقدمه ۲۳

درس اول؛ مراتب انسانی

مراتب حقیقت واحده انسانی ۲۸

تبیین ادراک قوه احساس ۲۹

تبیین ادراک قوه خیال ۲۹

تبیین ادراک قوه تعقل و توهم ۲۹

تفاوت نحوه ادراک قوه تعقل و توهم ۳۰

تفاوت واسطه و آلت در ادراکات نفس انسان ۳۱

قاعده امکان اشرف و اخس ۳۶

برخی از وجوه معانی حدیث "مَنْ عَرَفَ نَفْسَهُ، فَقَدْ عَرَفَ رَبَّهُ" .. ۳۹

پرسش و پاسخ ۴۶

منابعی برای مطالعه بیشتر این درس ۴۷

درس دوم؛ اطوار انسانی

۵۲ ..... بررسی چپستی مزاج

۵۷ ..... پرسش و پاسخ

۵۸ ..... منابعی برای مطالعه بیشتر این درس

درس سوم؛ ظرفیت وجودی

۶۱ ..... ربوبیت خداوند سبحان به مقتضای سعۃ وجودی انسان‌ها

۶۷ ..... پرسش و پاسخ

درس چهارم؛ انسان ممتد از فرش تا عرش

۹۳ ..... پرسش و پاسخ

درس پنجم؛ انسان کامل

۱۰۱ ..... تفاوت مقام ولایت و خلافت

۱۰۳ ..... وجه برتری انسان کامل نسبت به ملائکه

۱۰۴ ..... لزوم مجاورت ایمان و عمل صالح

۱۰۷ ..... پرسش و پاسخ

۱۰۷ ..... پرسش و پاسخ

۱۰۸ ..... منابعی برای مطالعه بیشتر این درس

درس ششم؛ اتحاد عاقل به معقول

۱۱۶..... مراد از اتحاد عالم و معلوم

۱۲۲..... منابعی برای مطالعه بیشتر این درس

درس هفتم؛ وحدت حقیقی

۱۲۶..... واحد حقیقی و واحد عددی

۱۲۹..... پرسش و پاسخ

۱۳۰..... منابع برای مطالعه بیشتر

درس هشتم؛ توجه عرفانی

۱۳۳..... حقیقت و چیستی "طی الارض"

۱۳۵..... مراد از "توجه عرفانی" در اصطلاح

۱۴۱..... پرسش و پاسخ

درس نهم؛ جذبه‌های عرفانی

۱۴۵..... مجذوبین سالک و سالکین مجذوب

۱۴۸..... جذبه‌های عرفانی و روحانی؛ با مثال و بدون مثال

۱۵۳..... مفهوم شطحیات اهل عرفان

۱۵۵..... پرسش و پاسخ

۱۵۶..... منابعی برای مطالعه بیشتر این درس

الْحَمْدُ وَ الثَّنَاءُ لِعَيْنِ الْوُجُودِ، ثُمَّ الصَّلَاةُ وَ السَّلَامُ عَلَى وَاقِفِ مَوَاقِفِ
الشُّهُودِ، سَيِّدِنَا أَبَالْقَاسِمِ مُحَمَّدٍ، صَاحِبِ مَقَامِ الْمَحْمُودِ، وَ عَلَى آلِهِ
أَمَنَاءِ الْمَعْبُودِ، ثُمَّ الصَّلَاةُ وَ السَّلَامُ عَلَيْنَا وَ عَلَى عِبَادِ اللَّهِ الصَّالِحِينَ.

خداوند تبارک و تعالی در میان تمام موجودات انسان را آئینه تمام
نمای جمال و جلال خویش قرار داد. و در ظل آن او را در جایگاه اعلای
خلیفه الهی نشان داد و فرمود: «إِنِّي جَاعِلٌ فِي الْأَرْضِ خَلِيفَةً»^۱

آدم، اصطراب اوصاف علوت و صفت آدم، منظر آیات اوست

هر چه در وی می نماید، عکس اوست بهیچ عکس ماه ندارد آب حوت

اصل و ریشه انسان طبق آموزه های قرآن و عترت: معرفت ربوبی
می باشد و اگر بخواهیم خزاین ملکوت را بگشاییم کلیدی
می خواهد که این کلید، معرفت نفس است؛ چون معرفت نفس باب
همه خیرات است و انسان اگر بخواهد راهی برای رسیدن به این
حقایق پیدا کند از همه نزدیک تر به خودش، خودش است و به

۱. بقره، آیه ۰ ۳.

۲. مولوی مثنوی، دفتر ششم.

قول مولوی صدرا خویشتن شناسی حقیقت آدمی و بنیاد ایمان می باشد.

انسان یک گره اصلی دارد که اگر آن را بگشاید به نیکبختی می رسد و آن، گره خویشتن خویش است و اسفا که آدمی تمامی عمر گرانبهای خویش را در گشودن گره هایی به هدر می دهد که از گشایش آن چیزی عایدش نمیشود و جوهر حقیقی و ملکوتی اش شکفته نمی شود.

جان حمد علما اینست این   که بدانی من کیم در یوم دین
آن اصول دین را یک   بگرد اندر اصل خود کو بست نیک
از اصولیت اصولیت خویش   که بدانی اصل خود ای مرد مه

حضرت رسول ﷺ فرمودند: «من عرف نفسه فقد عرف ربه» هرکس نفس خویش را شناخت یقیناً پروردگار خویش را شناخته، بدون شک صحیفه کامله نفس ناطقه انسانی شریف ترین صحیفه است.

حضرت وصی امیرالمومنین علیه السلام فرمودند: «معرفة النفس انفع (اعلی) المعارف» ، معرفت نفس با نفع ترین معارف است و در جای

۱. مولوی مثنوی، دفتر سوم.

۲. غررالحکم، ص ۳

۳. غررالحکم، ج ۶، ص ۸

دیگر فرمودند: «افضل المعرفة معرفة الانسان نفسه اعظم الجهل جهل الانسان امر نفسه»، برترین معرفت ها آن است که بشر خود را بشناسد و بزرگ ترین نادانی آن است که انسان خود را نشناسد و از مسایل مربوط به نفس بی خبر باشد و دستیابی به این صحیفه به وسیله معرفت به خویش حاصل می گردد و قطعاً بافضیلت ترین حکمت ها معرفت نفس می باشد که حضرت وصی امیرالمومنین (علیه السلام) می فرمایند: «افضل الحکمه معرفة الانسان نفسه»، بزرگ ترین حکمت آن است که انسان دارای معرفه النفس باشد.

بزرگانی از اهل معرفت در خصوص این صحیفه بیانات گوهر سنگی را به جا گذاشتند و یکی از آن بزرگان که فرید یگانه عصر حاضر می باشد حضرت ذوفنون ابوالفضائل آیت الله العظمی علامه حسن زاده آملی (حفظه الله تعالی) می باشد که شکوفایی را به وسیله تربیت مربیان نفوس مستعده و کتاب های ارزشمند شان برای طالبان معرفت انسانی به جای گذاشتند و در حوزه علم و معرفت ایشان آثاری در خصوص معرفت نفس که برگرفته شده از آموزه های قرآن و عترت است، تالیف نمودند، از شاگردان برجسته ایشان استاد معظم حیدر ضیائی می باشند که ایشان از اساتید سطوح عالی فلسفه و عرفان و از افراد نامی در این علم می باشد.